

- kvinders rolle i udviklingsprocessen,
- fremme af respekt for menneskerettigheder og demokrati samt
- miljøaspekterne.

Specielt om miljøhensynet fastslås det, at man for at fremme en bæredygtig udvikling i danske programsamarbejdslande vil intensivere arbejdet med at omsætte anbefalingerne fra Riokonferencen til praktisk dansk udviklingspolitik og sikre, at sammenhængen mellem miljø og udvikling bliver fuldt indarbejdet i den danske fattigdomsorienterede bistandsindsats.

Dette indebærer, at miljøkonsekvenserne af de forskellige aktiviteter gøres klart og indgår i vurderingen af de konkrete indsatser. Samtidig kan de tværgående hensyn også udgøre selvstændige bistandsområder eksempelvis med støtte til særlige miljøprogrammer og -projekter.

I den ny strategi for udviklingsbistanden er kodeordene koncentration om 20 programsamarbejdslande og i hvert af disse om 2-4 sektorer og et langsigtet systematisk samarbejde med regeringerne i modtagerlandene som forudsætning for ejerskab, økonomisk bæredygtighed og dialog om indholdet af de nationale politikker.

Det er centralt, at der ved udarbejdelsen af landestrategier og strategier for sektorprogrammer foretages en bred dybtgående analyse af de tværgående hensyns placering i udviklingsstrategien i det land og inden for de samarbejdssektorer, der er valgt.

Af disse lande- og sektorstrategier skal det også fremgå, hvordan man i Danidas arbejde vil fremme disse tværgående hensyn. Det skal lede til, at disse ting – og altså også miljøaspektet – behandles systematisk og langsigtet i dialogen med modtagerlandet.

Samtidig bør det dog nævnes, at miljø også er valgt som en konkret samarbejdssektor som sådan for visse af programsamarbejdslandene; det gælder eksempelvis i Egypten. Det samme vil formentlig komme til at gælde i Burkina Faso, hvor sektoren dog vil blive kaldt naturressourceforvaltning.

Med udgangspunkt i Strategi 2000 er der gennemført en række kurser og andre aktiviteter for Danidas medarbejdere i den praktiske håndtering af miljøhensynet i bistanden. Erfaringen har allerede nu vist, at der er behov for denne uddannelsesaktivitet internt, og det vil vi fortsætte med at bruge kræfter på.

Selv om det som sagt ligger uden for emnet for denne debat, vil jeg alligevel nævne, at Danida også på det multilaterale område har lagt

vægt på at fremme miljøhensyn i de internationale organisationers arbejde og har deltaget aktivt ved udarbejdelsen og opfølgningen af de konventioner, der er lavet efter Riomødet.

Siden 1993 er der også årligt afsat en særlig bevilling på 135 mio. kr. under ulandsrammen til nye globale miljøindsatser. Denne bevilling anvendes til et bredt spektrum af ofte innovative indsatser. Det vil være naturligt at anvende bevillinger herfra i tilfælde af enkeltstående miljøindsatser i lande, der hverken er Danidaprogramsamarbejdslande eller udvalgte MIKA-indsatslande, f.eks. indsatser i nogle af de små østater, der kan have særligt behov for miljøbistand især i forbindelse med deres energiforsyning. Jeg kan nævne, at vi netop på dette sidste område er ved at forberede et sådant projekt i Stillehavsregionen i samarbejde med en dansk og en regional NGO.

Hertil kommer mulighederne for støtte til danske NGO'ers miljøindsatser finansieret af NGO-vinduet i den almindelige udviklingsbistand.

Vi har fået sat mange miljøaktiviteter i gang, men har nok ikke i tilstrækkelig grad fået dokumenteret det arbejde, vi laver på miljøområdet, for den danske offentlighed. Medvirkende hertil har været det forhold, at miljø af Danida som nævnt bliver set som et tværgående hensyn snarere end som en selvstændig sektor. Dette har gjort Danidas indsats på miljøområdet mindre synlig i de konkrete projekter og også mindre synlig, tror jeg, for offentligheden.

Men også et positivt forhold i denne sammenhæng vil jeg gerne trække frem. Alle erfaringer bekræfter faktisk, at miljøindsatsen får mere blivende effekt, når principperne fra anden udviklingsbistand fastholdes, det vil sige, at projekterne ses i en større sammenhæng: Fattigdomsbekæmpelse, kvindeaspektet, lokal inddragelse, ejerskab osv. Det vil vi derfor fortsætte med i alle Danidas miljøindsatser. Mange års erfaring viser, at netop en respekt for nødvendigheden af disse sammenhænge er det, der skaber en bæredygtig udvikling.

De konstaterede svagheder er vi ved at råde bod på. Der gennemføres i øjeblikket en uafhængig ekstern evaluering af Danidas håndtering af miljøaspekterne. Målet hermed er for det første at få dokumenteret, i hvilket omfang handlingsplanen fra 1988 har medvirket til en øget integration af miljøhensyn i den danske udviklingsbistand. For det andet er målet at uddrage erfaringer og komme med anbefalinger